

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

10 de Ignorantia, quæ & quando in delictis excuset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

De Ignorantia, quæ, & quando in delictis excuset. Cap. 10.

Lib. 22. Tit. 6. Lib. 1. Cit. tit. 21.

- 1 Ignorantia triplicis differentia.
- 2 Ignorantia error, & titubatio in quo differant.
- 3 Errare quid, & titubare, eod.
- 4 Ignorantia Iurisconsulti iuris & facti quid.
- 5 Facti, proprii & alieni iuris, naturalis vel civilis quid, & quando excusationem admittunt, eod.

Ignorantia triplex est: prima eorum, qui scire nolunt, cum possunt, quæ non excusat, quia & ipsa peccatum est. Alia est eorum, qui volunt scire, sed non possunt: & est pœna peccati non peccatum. Tertia eorum, qui quasi simpliciter nesciunt, non tenentes vel proponentes scire, quæ neminem plene excusat, sed sic fortasse, ut minus quis puniatur, ut consentiunt patres sancti in Sententiis, lib. 2. Sentent. dist. 22. in lit. V. Iplanus, in enarr. oratio. Demosthen. de fals. legatio. enarratur Demosthenis, ubi inquit, ubi quis dicitur scire, & id est humanum quidem est quædam ignorare: illud autem ubi non oportet, eiusmodi est: non oportere ignorare ab oratore edictos.

Facilius, ut hæc explicem, monebo, primum Azonem, in Sum. C. tit. de iur. & facti ignor. inter ignorantiam, errorem, & titubationem discrimen posuisse. Ignorare est, nescire nec cognitum habere. Errare, in incertis aliud pro alio putare: titubare seu dubitare, cum aliqua sed obscura notione, circa electionem in utramque partem animi inflexio.

Ignorantia duplex apud Iurisconsultos, facti, & iuris, sic enim concepti titu. P. & C. Facti, quando id quod casu, vel natura advenit accidit nescitur, ut quando ignoramus mortem eius, cuius ad nos pertinet hereditas, l. 1. & 3. eod. P. Iuris, quando id quod iure caperetur, iuris facti est ignorantia, vel proprii, vel alieni. Iuris autem, vel civilis, vel naturalis. Itaque in facto proprio error, vel ignorantia crassa est, & stolidi hominis, quæ nullo modo excusatur, l. quænam, 7. ad senat. Velleia. l. item quæritur, §. si falso, & l. si ad des. §. 1. loc. l. cum falsum, de acq. heredi. l. in furto, §. 1. de furto, l. 3. l. supin. de iuris & facti. ign. P. potissimum si agatur de lucro captando, vel de damno evitanda cum alterius iniuria, d. l. quænam, ad Vellei. Dynus ad c. ignorantia, de reg. iur. in 6. num. 18. Possent namque excusare in facto proprio error, si alterius non esset iniuria, l. sed est me putem, 2. de cond. indub. P. l. si sit liberum, de actio. em. in P. Bar. l. cum de indebito, de probat. ut suam indebite solutum repetendo, vel etiam si factum nimium esset antiquum: cum memoria sit labilis, l. peregre, 44. de acq. posses. Bar. in l. si quis delegaverit, de nouat. in P. Alieui autem facti ignorantia excusatur, si illud publice non sit notum, l. in pro suo, P. l. cum putarem, famerici, P. l. error, C. de iur. & facti. ign. l. regula, eod. P. aliter, si publice notum sit, l. sed est, §. prescribere, de inst. iur. act. l. pen. de iur. & facti. ign. P. c. quanto, & c. quædam de presum. cum in t. de accus. In alius diuinae nempe tenetur, l. si fidelissor, mand. l. si putator, ad l. Agui. P. c. ut nostram, ut eccle. benefic. sine qua. d. min. confer. Peccata de ignorantia facti alieni delictum excusat, nisi culpa præcessit in delinquente, Bald. in c. 1. si vasallus, si de seu. defunct. in v. s. feud. & l. error, de iur. & facti. ign. C. ut si daret opera, reu. l. licet, Bart. in l. cum qui, §. penul. de iniur. P. facit l. 2. C. de in ius voc. Ignorantia iuris naturalis, & diuina neminem excusat, d. l. 2. & l. si ad alterium, §. 8. nonnunquam ad l. l. de adul. P. non sexum, non milites, non etatem, rationis competentem. Signatum enim est super nos lumen vultus domini, ratio, conscientia, quibus quæ bona, quæve mala sunt, docetur. In iuris autem potius ignorantia distinguendum, aut error seu ignorantia iuris huius in iudicio interueniat, an extra: si in iudicio, ante litem contestatam, tunc excusat probata causa legitima erroris, l. de arate, §. qui in isto, de interrog. act. P. si postea, non excusat, l. non statetur, de confes. P. exceptis militibus, quibus indulgetur propter simplicitatem armata militiæ, ut possint errorem ignorantie iuris competentis, non propositi in iudicio ante excusationem rei indicatæ, non posse, opponere, l. 1. de iur. & facti. ign. C. in errore iuris extra iudicium, vel agitur de damno evitanda, vel de lucro captando: si de damno evitanda, aut erratur in eo, in quo requiritur verus dolus, & tunc iuris ignorantia excusat, l. si quis ignorans, §. si quis ignorans, ad senat. Syllan. Aut in eo erratur, in quo nocet dolus præsumtus, lata culpa, vel leuis, vel leuissima: tunc vide antus illud positum alius fuerit publice notum, ut quia iam duo menses transierunt a tempore publicationis, & tunc non excusat, l. leges sacratissimas, C. de leg. l. d. sum. Claudius, ad l. Cor-

nel. de fals. l. vlt. §. licet, de publica. Sic qui peccant aduersus ea, quæ legibus prohibentur, non excusantur eo prætextu ignorantie. Aut ius illud positum non erat adhuc publice notum vere, vel præsumtiue: & tunc ignorantia excusat, l. fin. de decre. ab ordi. fac. si delictum vel ius ex iis tantum constitutionibus censendum sit. Quod si ius illud ignorantem veretur in lucro captando, dissingue adhuc: an illud accedat cum alterius iniuria seu damno si repetatur, & tunc non excusat ignorantia, l. iuris ignorantia, de iuris & facti. ign. P. l. si fur, & l. si nunquam, de vsus. P. veluti si de vsucapione agatur perfecta. Aut agitur de lucro captando, sine tamen alterius iniuria: tunc qui de ignorantia labitur iuris positum, si potuit peritiores consulere, nec fecit, non excusatur ignorantia, l. regula, §. sed iuris, de iur. & facti. ign. in P. l. iuris, 6. C. qui admi. ad bon. poss. Si tamen nõ patuit copia peritorum, excusatur singulari privilegio ab hac ignorantia iuris. Minores viginti quinque annorum, l. pen. de iur. & facti. ign. P. l. 2. C. eo. milites, l. 1. C. eo. tit. mulieres, l. pen. P. eo. l. si. C. eo. tit. l. si quis, 7. & ibi gl. in ver. rufficitatem, de iuris d. om. ind. P. in casibus iure expressis, l. si. C. de iur. & facti. ign. & ibi gl. vide Negus, an. in tract. pig. par. 5. membro 2. illæsi manent.

De Diuisione, seu generali distinctione criminum. Cap. 11.

- 1 Delictorum in Repub. & morborum in corpore similitudo, & varia species.
- 2 Morborum in corpore humano genera, & cause, eod.
- 3 Criminum prima diuisio, in peccata, & delicta, & quomodo ea differant.
- 4 Malificia & quasi malificia qua crimina.
- 5 Delinquitur quatuor modis, re, verbis, literis, consensu.
- 6 Re commissa delicta qua, eod.
- 7 Verborum delicta.
- 8 Consensu commissa delicta qua.
- 9 Consilium delinquendi datur quando, & quatenus teneatur, eod.
- 10 Crimina 2. diuisio, in voluntaria, & inuoluntaria. Et alia 5. in clancularia & violenta. Et alia 6. in publica, & priuata: capitalia, non capitalia, §. 9. 11.
- 11 Clam delinquentes grauius quando puniantur.
- 12 Accusator legitimus in Gallia procurator regius, non priuatus.
- 13 Capitalia crimina, & non capitalia qua dicantur.
- 14 Priuata crimina in duo capita reducta, inauriarum, & furti.
- 15 Crimina alia diuisio, in maiora & minora, seu grauiora & leuiora.
- 16 Criminum diuisio secundum theologos, in originale, & actuale: & rursum actualis subdivisio.
- 17 Peccatum mortale, & veniale quid, eod.
- 18 Venialia peccata qua, & quomodo fiant moralia, vel tollantur.
- 19 Originale peccatum quid.
- 20 Crimina quadam penitentia aboleri possunt, quadam non, & qua.
- 21 Crimina priuilegiata, & communia.
- 22 Clericalia priuilegia quibus modis quis amittat, eod.
- 23 Criminum diuisio in regia, & non regia.

Sicut in corpore humano morborum prope infinita sunt species, & tot, quot in temperatura, Gale. lib. de constitut. art. med. quos ad quatuor classes tamen generales reducant, nempe in eos, qui ex calore, frigore, humiditate, siccitate inter se differunt, idem lib. 2. de natur. facult. Quibus alias differentias adnectunt, ratione partium, quibus insunt, similitarum, vel dissimularum: perpen-

sarum in temperie, num ibi simplex vel composita, idem l. 9. Meth. meden. Constituantur; alias subdivisiones morborum acutorum, chronicorum, simplicium, grauium, & iis similes. Sic operæpretium est & in criminibus, ut pote morbis reipublicæ, adhiberi quasdam distinctiones pro pœnarum seu remedium constitutione. Quia igitur multæ sunt species diuidendi, plures etiam adferri possent criminum diuisiones: verum tamen eas tantum hic adferemus, quæ vsui quotidiano inservire possunt, reliquas silebo. Nam, ut cum Virgilio dicam, 6. Æne.

Non mihi si lingue centum sint, ora, centum, Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas Datum essit.

¶ Prior fita; huiusmodi est, ut criminum alia peccata, alia delicta dicantur. Peccatum dicitur prauum actum, cum quis agendo male operatur. Delictum omisso actus boni, a delinquendo dictum, gl. in c. peccatum, de reg. iur. in 6. glo. in c. si peccatum, de penit.